

# فصلنامه بین المللی قانون یار

License Number: ۷۸۸۶۴ Article Cod: Y6SH19A425 ISSN-P: ۲۵۳۸-۳۷۰۱

## بررسی و تحلیل مصادیق فرض تقصیر در دعاوی مسئولیت مدنی

(تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۰۷/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۱۲/۱۸)

احمد رضا نوری منش

### چکیده

تقصیر واژه ای عربی و مصدر باب تفعیل از ریشه قصر می باشد. درباره تعریف تقصیر اختلاف و گفتگو بسیار است. تمییز خطا از صواب و معیار شناسایی این دو مفهوم از نظر فلسفی و اخلاقی، یکی از دشوارترین مباحث موجود است. همچنین تقصیر را در لغت با معانی تقریباً مشابهی همچون اشتباه یا نقص در قضاوت یا رفتار، انحراف از دقت، وظیفه یا مسامحه و برخی دیگر خودداری از انجام عملی با وجود توانایی صورت دادن آن عمل، تعریف کرده اند. در فقه نیز غالباً به همین معنی بکار رفته است و در مقابل آن قصور است که خودداری از انجام عملی با عجز از انجام آن کار را گویند. در فرض تقصیر، تقصیر شرط تحقق مسئولیت است، منتها در این مورد برای حمایت از زیان دیده، قانونگذار تقصیر عامل زیان را مفروض دانسته و زیان دیده را از اثبات آن معاف می داند و در عوض، بار اثبات عدم تقصیر را به عهده عامل زیان می گذارد. عامل زیان برای رهایی از مسئولیت باید به اثبات این امر پردازد که مرتکب تقصیر نشده است. اینکه هیچ ضرری نباید جبران نشده باقی بماند امری مسلم و مورد قبول تمامی سیستم های حقوقی می باشد. لیکن در شناخت مسئول و عامل زیان نظرات مختلفی ایراد شده است. از جمله مبانی مسئولیت مدنی غیر قراردادی یا قهری، نظریه تقصیر، نظریه ایجاد خطر، نظریه مختلط، نظریه تضمین حقوق عنوان شده است که اغلب کشور ها آن را تجربه و در عمل نیز نقاط قوت و ضعف هر یک نمایانگر شده است ولی با وجود نظرات فوق، اکثر کشور ها تقصیر را از مهم ترین مبانی مسئولیت به شمار می آورند.

**واژگان کلیدی:** مسئولیت مدنی، فرض تقصیر، جبران خسارت، ورود ضرر و زیان، تقصیر عام و

خاص